

Kültür ve İletişim

culture&communication

Yıl: 25 Sayı: 50 (Year: 25 Issue: 50)

Eylül 2022- Mart 2023 (September 2022-March 2023)

E-ISSN: 2149-9098

2022, 25(2): 554-557

****Değini-Etkinlik Değerlendirmesi****

Mine Gencil Bek*

“Geriye Kalan: Umut, Dayanışma ve Kararlılık” Etkinliğinin Ardından...

“What remains: Hope, Solidarity & Determination After the New Regime in Turkey and the Covid-19 Crisis” başlıklı konferans, 6-9 Mayıs tarihlerinde Bayreuth Üniversitesi ev sahipliğinde, Iwalewahaus'ta yapıldı. Katılımcıların çoğunluğunu, aralarında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile ihraç edilen Barış Akademisyenlerinin oluşturduğu konferansta; 2016 yılından beri çeşitli hak ihlallerini deneyimlemeye devam etmelerine rağmen, eleştirel bilgi üretimi ve paylaşımını ve hatta hak savunuculuğunu sürdüren, Türkiye'den ve Almanya'dan Barış Akademisyenleri de bir araya gelmiş oldu. Sürgün, salgın ve savaşın getirdiklerine inat, sadece oturumlarda konuşulanlarla değil; oturum araları, önceleri ve sonralarıyla da başlığının ağırlığını taşıyan, hakkını veren bir etkinlik oldu. Konferanstan önceki günün akşamında bir araya geldiğimizde hissettiklerimin tıpkısını ev sahibi üniversiteden Christine Hanke'nin “Evde gibi hissettim,” sözünde duyduktan sonra, hem evin hem de ortak düşünce ve duyguların sabit olmadığını, hiçbir ulus-devlet sınırına hapsolamayacağını düşündüm ve düşünmek istedim. Konferans sadece akademik tebliğlerden oluşmadı, şiire de yer vardı müziğe de sanatın diğer formlarına da – ziyaret ettiğimiz *We Will Now go to Kpaaza* sergisinde olduğu gibi. Konferansın kapanışını Hindistan'dan eleştirel aktivist, şair ve belgesel sanatçısı Gauhar Raza gerçekleştirdi. Bazı katılımcıların Zoom aracılığıyla katıldığı bu son oturum dışında herkes başından sonuna kadar konferansı takip etti, aktif biçimde birbirini dinledi,

* Siegen Üniversitesi, Medienwissenschaft.

Orcid no: 0000-0001-5699-7637, minegencilbek@gmail.com

etkileşti. İlk günün akşamı şarkılarla bizi hem efkârlandıran ama hem de ortaklıklarımızı adeta hatırlatan sanatçı Serdar Keskin de konferansın başından sonuna yanımızdaydı.

Gezi davasından sonra direniş ve emek hareketlerinin nereye evrileceğinin, rejimin ve toplumsal hareketlerin karakteristiklerinin tartışıldığı, ev sahibi üniversiteden Katharina Fink'in açtığı oturumda ilk sözü alan, konferansın düzenleyicilerinden Eylem Çamuroğlu Çığ oldu. Ben, aslında aynı alanda çalıştığımız, Mersin Üniversitesi'nden ihraç edilen Dr. Çamuroğlu Çığ'ı da – katılımcıların çoğu gibi– barış imzası sürecinden önce tanımıyordum, bu süreçte tanıdım. Aynı oturumda konuşan akademisyen Zafer Yılmaz, yan komşu fakülte Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde (SBF) olmasına rağmen birkaç kez gülümsemek, bir iki kez aynı ortamda karşılaşmak dışında pek de tanımadığım bir insan iken şimdi akademik analizlerini ilgi ile takip ettiğim birisine dönüştü. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AK Parti) de Recep Tayyip Erdoğan'ın da dünya sistemindeki yerini ve bir nevi “model” oluşunu dinlediğim bir önceki konuşması gibi, yine çeşitli referanslar, kavramlar (“stratejik yasallık” gibi) not ettiğim, başkanlık sistemine dair analiziyle zihnimin açıldığını hissettiğim bir konuşma yaptı. Yılmaz'ın, kamunun sürekli fısıldamakta ve homurdanmakta oluşunu pasif bir etkinlik olarak görmeyip; bunun yaratılmaya çalışılan korku politikasına karşı aktif olarak dönüşme potansiyeli içerdiğinden söz etmesi, sosyal medya ile ilgili olarak düşünen ve çalışan bir akademisyen olarak özellikle ilgimi çekti. Azınlık politikaları, yurttaşlık hareketleri, parti ittifakları ve emek hareketleri gibi kategorilerle bitirdiği konuşmasından sonra emek boyutunun ayrıntılarını ise emek hareketlerinin yurtiçi ve yurtdışındaki serüvenini örneklerle, Mustafa Şener aktardı. Şener, nicel ve nitel olarak emek hareketinin tüm dünyada yükselişe geçtiğini söyledi. Bu konuya başka sunuşlarda da değinildi.

Barış akademisyenlerinin kurduğu yeni oluşumları, ağları; üniversitelerdeki direniş ve dayanışmaları konu edinen ikinci oturumdaki konuşmacıların arasında, bu süreçte hapsedilmeyi de deneyimleyen Barış Akademisyenlerinden, Meral Camcı ve Esra Mungan da vardı. Camcı, “Kampüssüzler” oluşumunu, anonim kolektif blog “GAK: Gurbetteki Akademisyenler”i ve vakıf üniversitelerinde gelişen dayanışma örüntülerini özetlediği konuşmasında “ses”, “var olma” ve “direniş” kavramlarını kullandı. Esra Mungan'ın, Boğaziçi Üniversitesi'ne yönelik saldırıları ve direnişi

özetlediği ve tartıştığı sunuşundan sonra artık hedeflenenin merkez, çevre üniversitesi vb. ayrımlardan da öteye giderek üniversite kavramının kendisi olduğunu tartıştık. Bu oturumda Filiz Arıöz de dayanışma akademileri sürecini, “Bir Arada” oluşumunu odağa alarak aktardı. Bediz Yılmaz ise dayanışma akademilerini ve dayanışma ağlarını anlattığı konuşmasında; aslında Barış Akademisyenlerinin bu süreçte inşa ettiklerinin bir ağaçtan çok ayrık otu diye çevirdiği *rhizome*’a benzediğini söyledi. Bediz Yılmaz’a göre, ağaçtan farklı olarak kök ve dallar gibi bir hiyerarşilendirilmenin tersine ayrık otu yayılır, yeraltında öyle kolayca yok edilmeden yeniden ortaya çıkar. Hatta bize bu sürecin bir fotoğrafını da göstererek açıkladı. Alternatif medya ve hâkim ideoloji tartışmalarında okuduğum *rhizome*’u izlerken bize ağaç kabuğu yedireceklerine dair lakırdıyı anımsadım.

Üçüncü oturumda Hakan Mertcan’ın Arap Alevi gençliğine dair araştırma sunumu öncesi izlediğimiz ve Gezi eylemlerinde öldürülen gençlerin ailelerinin de sözlerini içeren videoyu izlemekten doğan hüznü, Bayreuth şehrindeki Alevi derneği üyelerinin katılımı sanki bir parça dayanılır kıldı. O anlamda, Türkiye üniversitelerinden ihraç edilerek yurtdışına giden akademisyenlerin güvencesiz emek koşullarında ayakta kalma mücadelesi verirken, buradaki topluluklarla bağ kurmaları çok önemli. Gezi sürecine sanat ve siyasetin kesişmesi kavşağında yaklaşan Hakan Altun’un sunuşunun yanı sıra bu oturumda Esra Ergüzeloğlu’nun farklı art yörelerden gelen KHK’lılar platformunun kurulması ve sürdürülmesine dair zorlu süreci özetlediği sunuşunu dinleme şansına eriştik.

Kesişimsel (*intersectional*) dayanışmanın ele alındığı, Christine Hanke’nin moderatörlüğünü yaptığı oturumda ise önce feminist dayanışma örneği olarak “Aramızda” grubunun kuruluş ve çalışmasına dair bilgiler paylaşıldı. Ardından İstanbul Toplumsal Cinsiyet Müzesi ile birlikte kolektif olarak üretilen bir sanat çalışmasının üretim sürecinin hikayesini dinleme şansına eriştik. Egemen Kepekçi’nin LGBTI+/Q film festivallerinin karşı hegemonya oluşturma potansiyeli ve baskıların sadece Türkiye’de değil; ulus ötesi ölçekte, topluluktan aşılana umut ve dayanışmanın artmasına yol açtığını vurgulamasını belirtmek gerek. Bu oturumda kesişimselliği odağa alarak İstanbul Sözleşmesi’ne dair *survey* araştırmasının bulgularını paylaşan Ceren Akçabay’ın konuyla ilgili hukuki yola başvuranlara dair iletildiği rakamların yüksekliğini de yine bir başka umut kaynağı olarak okumak da mümkün olabilir. Ayrıca araştırmayı yanıtlayanların konuyla ilgili protestolara

katılımlarında, sosyal medya kullanımlarında aktif olduklarını da kaydettim. Umarım bu çalışmaları yakın zamanda kitap formatında okuma olanağı buluruz ve böylece hem baskıların ve hem de direnişlerin kayda geçmesi ve daha iyi anlaşılması mümkün olabilir. Böylece, belki geleceği de daha iyi tasavvur edebiliriz. Son oturumdaki konuşmacı Tanu Biswas'ın "Geleceği sömürgeci kurtarmak" şeklinde ifade ettiği gibi, bugünü değiştirme garantisi olmasa da gelecek kuşaklar için ulus ötesi düşünmek ve eylemek şeklinde bir sorumluluğumuz bulunuyor. Joelle LeMarec'in de açık ağılar, kütüphaneler vb. eksenlerde de yine ulus ötesi perspektifin altını çizdiğini eklemek gerek. Konferanstaki sunuşlar, gösterilen fotoğraflar, videolar, şiir, müzik, kolektif sanat çalışmaları ile birlikte ayırık otlarının akademide, akademi dışında, farklı formlarda, sınırlar ötesinde yayılmasını, aralarından yeni ve çeşitli, başka başka türlerin filizlenmesini dileyerek bitirelim. Son olarak, konferans düzenleyicilerine ve onlara destek olan, birlikteliğimizi şenlikli kılan, Güney Amerika'dan, Afrika'dan ve Türkiye'den katılan öğrencilere tekrar teşekkürlerle...